

УДК 348

DOI 10.33244/2617-4154.4(17).2024.45-52

Д. О. Савченко,

аспірант кафедри теорії та історії
держави і права ННІ права,
Державний податковий університет
e-mail: Sda0007bi@i.ua

ORCID ID 0009-0006-3064-9400

ДЕЛЕГОВАНЕ ПРАВОСУДДЯ В ЦЕРКОВНОМУ СУДОЧИНСТВІ В СЕРЕДНІ ВІКИ

Стаття присвячена дослідженню організації і функціонування делегованого правосуддя в системі церковного судочинства в Середні віки. Проаналізовано еволюцію папської юрисдикційної влади та її застосування через інститут делегованих суддів за збірниками середньовічних декреталій. Констатовано, що римське право надавало мало чітких вказівок щодо здійснення делегованої юрисдикції, тому під час ведення справ чимало проблем судової практики та суддівських повноважень вирішувалось завдяки новому декретальному праву. Зазначено, що декреталії стали важливою ланкою в ланцюзі папської юрисдикції як авторитетні консультації чи доручення з ведення справ, вони видавалися зазвичай на прохання позивача або його законного представника (проктора) і містили доручення одному або кільком місцевим суддям заслухати справу, яка була передана до апеляційної юрисдикції папи. З часів понтифікату Інокентія III (1198–1216) папська канцелярія запровадила практику офіційного читання таких листів-декреталій «*in publica audientia*» в курії, щоб у присутніх особисто чи через представника підсудних була можливість оскаржити заяву, справу або запропонованих суддів. Автор звертає увагу, що делеговані суддівські повноваження були відображенням верховенства папської юрисдикції; кожне доручення було індивідуальним та конкретним, після завершення справи повноваження суддів припинялися. Визначено основні елементи делегованої юрисдикції: 1) викликати позивачів і свідків; 2) досягати мирової угоди між сторонами; 3) виносити вирок і сприяти його виконанню. Зроблено висновок, що впродовж дванадцятого століття виникла загальноєвропейська система канонічного права, заснована на єдиному судовому процесі, двома інституційними складниками якого були папські декреталії і делеговані папським престолом судді.

Ключові слова: канонічне право, церковне судочинство, папське судочинство, делеговане правосуддя, Середні віки.

Мета статті полягає в дослідженні організації і функціонування делегованого правосуддя в системі церковного судочинства в Середні віки.

Постановка проблеми. «Декрет» Граціана створив правову та процесуальну основу для розвитку апеляційного процесу в церковному судочинстві [1, с. 9–11; 2, с. 18–21; 3]; посилення активності пап-реформаторів і реформаторських соборів стало

новим поштовхом для зростання авторитету церковної юрисдикції [4, с. 50–54; 5, с. 48–50]; поява юридичних шкіл в університетах Болоньї, Оксфорда, Падуї та інших, де вивчалися «Corpus iuris civilis» Юстиніана та «Decretum» Граціана, сприяла формуванню міжнародної системи церковного права [6, с. 21–31]. Збірники середньовічних декреталій (папських листів-роз'яснень з догматичних і процесуальних питань) [7, с. 421–423] дають змогу дослідити еволюцію папської юрисдикційної влади [8, с. 37–43; 9, с. 49–52] та її застосування через інститут делегованих суддів [10, с. 441–463; 11, с. 577; 12, с. 229–245].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Судова влада Церкви в Середні віки є джерелом постійного дослідницького інтересу як у зарубіжній, так і в вітчизняній історіографії останніх десятиліть. Стан наукової розробки проблематики кодифікації канонічного права і його впровадження та використання в середньовічній судовій практиці зарубіжними істориками права кінця XX – початку XXI століть (Ч. Дагген, Дж. Брандейдж, Ч. Донах'ю, Р. Хельмхольц, К. Пеннінгтон та ін.) [12, с. 229–245; 13, с. 344–391] детально розглянуто в першому підрозділі першого розділу дисертаційної роботи В. Санжарова [1, с. 7–8]. У вітчизняній історіографії (М. Мацелик, В. Санжаров, А. Шевченко та ін.) вивчаються питання формування міжнародної системи церковного права [1, с. 14–16; 2, с. 18–21; 6, с. 21–31; 7, с. 421–423], поняття і сутність середньовічної судової влади Церкви, її соціального і юридичного призначення, організаційні засади й особливості функціонування вищих органів судової влади апостольського престолу – Римської Роти і Апостольської Пенітенціарії [8, с. 37–43; 9, с. 49–52], і низової ланки церковного правосуддя на прикладі роботи місцевих церковних судів у середньовічній Англії [14, с. 29–37], суддівські доручення папським легатам [11, с. 577], процесуальні питання церковного судочинства [15, с. 9–20], особливості розгляду і покарання кримінальних злочинів [16, с. 51–55]. Разом з тим багато питань середньовічного церковного судочинства потребують подальшого поглибленого вивчення, перегляду традиційних уявлень і концепцій з урахуванням останніх досліджень у вивченні архівних матеріалів. Однією з таких проблем безумовно є питання місця і ролі делегованого правосуддя в системі церковного судочинства.

Виклад основного матеріалу. «Гармонія суперечливих канонів» Граціана вибудувала правове та процесуальне підґрунтя для розвитку апеляційного процесу в церковному судочинстві і зростання апеляційної юрисдикції папства. На відміну від «палей», вставлених у рукописи Граціана, та додатків до «Декрету», розроблених послідовниками болонського майстра, зміст збірників папських декреталій (так званих «колекцій») фіксує поточний стан права на певний проміжок історичного часу та оперує формулюваннями, які могли змінюватися.

Граціан проголосив універсальність папської апеляційної юрисдикції у визначенні Папи «суддею всіх, але не судженого ніким» («iudex omnium, para a nemine est iudicandus»); крім того, у чотирьох розділах 6-го питання другої справи другої частини «Декрету» йдеться про загальне право апеляції (с. 2, qu. 6, с. 6, 8, 12, 21) [3]. Пізніше він проілюстрував різні типи апеляцій: апеляція проти гноблення з боку митрополита, оскарження неправосудного рішення та колективне звернення агентів (синдиків) колегіальної церкви (с. 2, qu. 6, d.p.c. 31) [3]. У більшості випадків оскаржені таким

чином справи або справи, направлені позивачем безпосередньо до Риму, не розглядалися в курії, а поверталися до надійних і шанованих священнослужителів у місцевості, з якої надійшло звернення. Переваги подібної практики полягали в такому: 1) місцеві єпископи, декани, архідіякони, абати і пріори втягувалися в мережу папської юрисдикції; 2) відповідальність за суд, вирок і покарання передавалась до рук досвідчених людей, знайомих з місцевими умовами. До другої половини XII століття здійснення делегованої юрисдикції стало значною мірою частиною повсякденної єпископської та аббатовської діяльності. Відповідач міг відмовитися від юрисдикції будь-кого, підозрюваного щодо нього, на підставі незнання закону, упередженості, спорідненості або інших подібних підстав (с. 3 ч. 5 с. 15 § 4) [3; 17, с. 267; 18, с. 146–150]. Відвід був основним захистом підсудного [19, с. 719–785].

Стефан Орлеанський (бл. 1160–1170), пізніше єпископ Турне, визначив декретальний лист як «папський рескрипт будь-якому єпископу або церковному судді, який консультувався з Римською Церквою з будь-якого сумнівного питання» [20, с. 2]. Декреталії стали важливою ланкою в ланцюзі папської юрисдикції як авторитетні консультації чи доручення з ведення справ. У найпростішій формі декреталія містила доручення одному, двом або більше місцевим суддям заслухати та завершити справу, яка була передана до юрисдикції папи. Якщо будь-яка сторона, яку було викликано, зневажає з'явитися і підкоритися вироку делегованих суддів, останні мали змусити цю сторону підкоритися «церковним осудом без дозволу на апеляцію». Такі «прості судові листи» видавалися зазвичай на прохання позивача або його законного представника (проктора). Папська канцелярія, принаймні з часів понтифікату Інокентія III (1198–1216), прийняла практику офіційного читання таких листів «in publica audientia», щоб у присутніх особисто чи через представника підсудних була можливість оскаржити заяву, справу або запропонованих суддів. У разі оскарження справа передавалась на розгляд папському аудитору (судді) в «audientia litterarum contradictarum».

Аналіз папських декреталій дає змогу виділити наведені нижче основні елементи делегованої юрисдикції. Делегований суддя діяв від імені папи; він міг на виконання доручення: 1) викликати позивачів і свідків під церковним осудом; 2) досягти мирової угоди між сторонами (лише якщо сторони не досягли згоди, суддя мав продовжувати «judicialiter»); 3) винести вирок і наказати місцевому єпископу забезпечити його виконання. Кожне доручення було індивідуальним та конкретним: воно визначало суддів для участі в конкретній справі між названими сторонами, після завершення справи повноваження суддів припинялися. Однак, доки вони тривали, делеговані повноваження були відображенням верховенства папської юрисдикції. Папа Олександр III (1159–1181) пояснив єпископу Шартра Іоанну Солсберійському (1176–1180): «делегований нами суддя виконує нашу владу». Делегований суддя мав перевагу над єпископами і навіть над папськими легатами у веденні дорученої йому справи. Нормальною практикою вважалось призначення двох або трьох суддів одночасно з умовою, що якщо один не міг виконувати обов'язки, інший мав повноваження завершити справу одноосібно. Один із головних суддів також міг делегувати весь процес або його частину члену комусь зі свого оточення або взагалі будь-якій компетентній особі [21; 12, с. 234–235].

Декретальні колекції дають змогу простежити зростання та стандартизацію системи делегованої юрисдикції. Місцеві судді вели свої справи згідно із загальноприйнятими правилами процедури, які поступово вдосконалювалися впродовж XII та початку XIII століть. Римське право надавало мало чітких вказівок щодо здійснення делегованої юрисдикції, тому під час ведення справ чимало проблем судової практики та повноважень зазвичай потребували авторитетного визначення. За усталеною традицією судді зверталися за порадою та роз'ясненнями до папської курії. У липні 1177 року папа Олександр III надіслав на запит єпископа Вінчестера Річарда декреталію «*Quot iudicibus et in quibus delegatus possit delegare*», 6 із 8 розділів якої стосувались повноважень делегованих суддів та організації судового процесу [12, с. 235–236]. На останок папа зазначив, якщо єпископ діоцеза нехтує виконанням вироку, винесеного делегованим суддею, останній, на підставі делегування повноважень римським понтифіком, має повне право видавати самостійні накази задля його виконання. 4 розділи з декреталії Олександра III, як і поширена в різних збірниках декреталія «*Prudentiam tuam*» (17 червня 1193 р.) папи Целестина III (1191–1198) [12, с. 237], були вміщені до «Декреталії» Григорія IX 1234 р. [22].

Перший відомий трактат про судову процедуру був складений болонським магістром Булгаром (1125–1141) для кардинала Аймеріка, канцлера Римської церкви (1123–1141) [12, с. 239]. Четвертий Латеранський Собор присвятив чотирнадцять канонів процедурним питанням судочинства [23, с. 42–46]. «*Ordo iudiciarius*» Танкреда Болонського (1214–1216) ознаменував кульмінацію століття систематичних писань з процедурних питань [18, с. 87–316]. Праця поділялася на 4 книги, які були присвячені, відповідно: перша – особам, які беруть участь у судовому процесі (суддя, сторони та їхні радники), друга – підготовці справи до розгляду, третя – організації судового засідання («*litis contestatio*») та четверта – вирокам, апеляціям та «*restitutio in integrum*». Численні «*Ordo iudiciarius*» завдяки вдалому синтезу римського процесу з новим папським декретальним правом набули значного поширення в тогочасній Європі і вплинули на розвиток як церковного, так і світського законодавства.

Делеговані Апостольським престолом судді були не просто пасивними агентами папської влади. Їхні рішення допомогли сформуванню закон у їхніх власних регіонах; їхні запитання до курії сприяли визначенню складних або спірних питань права чи процедури; збірники декреталій забезпечили делегованим суддям джерела, з яких походить новий декретальний закон усієї Латинської Церкви. Делеговані папські судді були вирішальними учасниками розвитку та еволюції церковних судів у XII та XIII століттях.

Висновки. Основні висновки можна сформулювати так: 1. Зростання юрисдикційної влади середньовічного папства сприяло створенню системи делегованого правосуддя. 2. Посада та функції папського делегованого судді були створені завдяки взаємодії поточної судової практики, науковим дебатам у школах права середньовічних університетів, а також папським та соборним визначенням. 3. Декреталії стали важливою ланкою в ланцюзі папської юрисдикції як авторитетні консультації чи доручення з веденню справ, вони видавалися зазвичай на прохання позивача або його законного представника

(проктора) і містили доручення одному або кільком місцевим суддям заслухати справу, яка була передана до апеляційної юрисдикції папи. 4. Основні елементи делегованої юрисдикції: 1) виклик позивачів і свідків; 2) досягнення мирової угоди між сторонами; 3) винесення вироку і сприяння його виконанню. 5. Упродовж XII століття виникла загальноєвропейська система канонічного права, заснована на єдиному судовому процесі, двома інституційними складниками якого були папські декреталії і делеговані папським престолом судді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Санжаров В. А. Становлення та розвиток канонічного права в Західній Європі у XII–XIV століттях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01. Ірпінь, 2024. 20 с.
2. Санжаров В. А. Оформлення системи церковного права в Західній Європі у XII столітті. Декрет Граціана. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. Вип. 6 (41). С. 18–21. DOI : [https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i6\(41\).959](https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i6(41).959)
3. *Corpus Iuris Canonici* / hrsg. E. A. Friedberg, A. L. Richter. Leipzig : Tauchnitz, 1879. 736 s.
4. Павлюх О. А., Санжаров В. А., Бинюк Н. М. Значення соборного законодавства для реформи Церкви та розвитку канонічного права в XII столітті: Латеранські Собори 1123, 1139, 1179 років. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 50–54. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/10>
5. Санжаров В. А., Санжарова Г. Ф., Мацелик М. О. Третій Латеранський Собор і канонічне право: еволюція законодавства та права церкви в XII столітті. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 48–50. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/8>
6. Санжаров В. А., Павлюх О. А. Болонська правова школа у XII столітті. Внесок декретистів в створення системи західноєвропейського церковного права. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право*. 2022. Вип. 1 (8). С. 21–31. DOI 10.33244/2617-4154.1(8).2022.21-31
7. Санжаров В. А. Декретальне право в Західній Європі у XII–XIII століттях. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 421–423.
8. Санжаров В. А. Інституційне оформлення папського правосуддя з повноправною юрисдикцією у XIV столітті: Римська Рота. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. № 93. С. 37–43. DOI : <https://doi.org/10.32837/apdr.v0i93.3312>
9. Мацелик М. О., Санжаров В. А., Санжарова Г. Ф. Папське судочинство в класичне Середньовіччя: Апостольська Пенітенціарія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 49–52. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/9>
10. Schmutz R. A. Medieval Papal Representatives: Legates, Nuncios and Judges-Delegate. *Studia Gratiana*. 1972. Vol. 15. P. 441–463.
11. Санжаров В. А., Мацелик М. О., Санжарова Г. Ф. Правове підґрунтя середньовічної папської дипломатії: інститут легатів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 576–579. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-8/131>

12. Duggan C. Judges Delegate. *The History of Courts and Procedure in Medieval Canon Law* / ed. W. Hartmann, K. Pennington. Washington : The Catholic University of America Press, 2016. P. 229–245.
13. Helmholz R.H. Local Ecclesiastical Courts in England. *The History of Courts and Procedure in Medieval Canon Law* / ed. W. Hartmann, K. Pennington. Washington : The Catholic University of America Press, 2016. P. 344–391.
14. Шевченко А. Є. Англійський середньовічний церковний суд: низова місцева ланка церковного судочинства. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право*. 2024. Вип. 2 (15). С. 29–37. DOI : [https://doi.org/10.33244/2617-4154.2\(15\).2024.29-37](https://doi.org/10.33244/2617-4154.2(15).2024.29-37)
15. Мацелик М. О., Бинюк Н. М., Санжарова Г. Ф. Середньовічне церковне судочинство: цивільний та кримінальний процеси. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право*. 2022. Вип. 1 (8). С. 9–20. DOI : [https://doi.org/10.33244/2617-4154.1\(8\).2022.9-20](https://doi.org/10.33244/2617-4154.1(8).2022.9-20)
16. Санжаров В. А., Мацелик М. О., Санжарова Г. Ф. Злочини і «кримінальні» провадження проти прелатів в церковному судочинстві XII–XIV століть. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 51–55. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/9>
17. Rufinus Summa decretorum / hrsg. H. Singer. Paderborn: Ferdinand Schoningh, 1902. CLXXXIV, 570 s.
18. Libri de iudiciorum ordine: Pili Medicinensis Summa de ordine iudiciorum. Tancredi Bononiensis ordo iudiciarius. Gratiae Aretini Summa de iudiciario ordine / hrsg. F. C. Bergmann. Göttingen, 1842. S. 87–316.
19. Fowler-Magerl L. Recusatio Iudicis in Civilian and Canonist Thought. *Studia Gratiana*. 1972. Vol. 15. P. 719–785.
20. Die Summa des Stephanus Tornacensis über das Decretum Gratiani / hrsg. J. F. von Schulte. Giessen: E. Roth, 1891. XXX, 280 s.
21. Falkenstein L. Beispiele für Mischformen päpstlicher »litterae« in der Kanzlei Alexanders III. Mit einer Liste bislang datierter Briefe und Mandate. *Francia*. 2014. Bd. 41. S. 335–380.
22. Санжаров В. А. Декреталії Григорія IX / Велика українська енциклопедія. URL : https://vue.gov.ua/Декреталії_Григорія_IX
23. Санжаров В. А., Павлюх О. А., Санжарова Г. Ф. Четвертий Латеранський Собор 1215 року: традиції і новації в канонічному праві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 42–46. DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/8>

REFERENCES

1. Sanzharov V. A. Formation and Development of Canon Law in Western Europe in the 12th–14th Centuries: author's abstract of the dissertation. Irpin, 2024.
2. Sanzharov V. A. Creation of the System of Ecclesiastical Law in Western Europe in the XII Century. Gratian's Decretum. *Subcarpathian Law Herald*. 2021. Issue 6 (41). P. 18–21.
3. Corpus Iuris Canonici / hrsg. E. A. Friedberg, A. L. Richter. Leipzig : Tauchnitz, 1879. 736 s.

4. Pavlyukh O. A., Sanzharov V. A., Binuk N. M. The Importance of Conciliar Legislation for the Reform of the Church and the Application of Canon Law in the Twelfth Century: Lateran Councils 1123, 1139, 1179. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2022. Issue 4. P. 50–54.
5. Sanzharov V. A., Sanzharova G. F., Macelyk M. O. The Third Lateran Council and Canon Law: the Evolution of Legislation and Church Law in the 12th Century. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2023. Issue 10. P. 48–50.
6. Sanzharov V. A., Pavliukh O. A. Bologna Law School in the XII Century. The Contribution of Decretists in Creating a System of Western European Ecclesiastical Law. *Irpın Legal Chroniclles: The Scientific Journal*. 2022. Issue 1 (8). P. 21–31.
7. Sanzharov V. A. Decretal Law in Western Europe in the 12th–13th Centuries. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2017. Issue 6. P. 421–423.
8. Sanzharov V. A. Organization of Papal Justice with Full Jurisdiction in the 14th century: Rota Romana. *Current Problems of State and Law*. 2022. Vol. 93. P. 37–43.
9. Matselyk M. O., Sanzharov V. A., Sanzharova G. F. Pope's Judiciary in the Late Middle Ages: Apostolic Penitentiary. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2022. Issue 5. P. 49–52.
10. Schmutz R. A. Medieval Papal Representatives: Legates, Nuncios and Judges-Delegate. *Studia Gratiana*. 1972. Vol. 15. P. 441–463.
11. Sanzharov V. A., Matselyk M. O., Sanzharova G. F. The Legal Basis of Medieval Papal Diplomacy: Institute of Legates. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2022. Issue 8. P. 576–579.
12. Duggan C. Judges Delegate. W. Hartmann, K. Pennington (eds.) *The History of Courts and Procedure in Medieval Canon Law*. Washington : The Catholic University of America Press, 2016. P. 229–245.
13. Helmholz R. H. Local Ecclesiastical Courts in England. W. Hartmann, K. Pennington (eds.) *The History of Courts and Procedure in Medieval Canon Law*. Washington : The Catholic University of America Press, 2016. P. 344–391.
14. Shevchenko A. Ye. English Medieval Ecclesiastical Court: Lower Local Link of Church Judiciary. *Irpın Legal Chroniclles: The Scientific Journal*. 2024. Issue 2 (15). P. 29–37.
15. Macelyk M. O., Binuk N. M., Sanzharova G. F. Medieval Church Judiciary: Civil and Criminal Processes. *Irpın Legal Chroniclles: The Scientific Journal*. 2022. Issue 1 (8). P. 9–20.
16. Sanzharov V. A., Matselyk M. O., Sanzharova G. F. Crimes and 'Criminal' Proceedings Against Prelates in the Church Judiciary of the Twelve-Fourteenth Century. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2022. Issue 7. P. 51–55.
17. Rufinus Summa decretorum / hrsg. H. Singer. Paderborn: Ferdinand Schoningh, 1902. CLXXXIV, 570 s.
18. Libri de iudiciorum ordine : Pili Medicinensis Summa de ordine iudiciorum. Tancredi Bononiensis ordo iudiciarius. Gratiae Aretini Summa de iudiciario ordine / hrsg. F. C. Bergmann. Göttingen, 1842. S. 87–316.

19. Fowler-Magerl L. Recusatio Iudicis in Civilian and Canonist Thought. *Studia Gratiana*. 1972. Vol. 15. P. 719–785.
20. Die Summa des Stephanus Tornacensis über das Decretum Gratiani / hrsg. J. F. von Schulte. Giessen: E. Roth, 1891. XXX, 280 s.
21. Falkenstein L. Beispiele für Mischformen päpstlicher »litterae« in der Kanzlei Alexanders III. Mit einer Liste bislang datierter Briefe und Mandate. *Francia*. 2014. Bd. 41. S. 335–380.
22. Sanzharov V. A. Decretals of Gregory IX. *Great Ukrainian Encyclopedia*. URL : <https://vue.gov.ua/Декреталії Григорія IX>
23. Sanzharov V. A., Pavlyukh O. A., Sanzharova G. F. The Fourth Lateran Council (1215): Traditions and New Efforts in Canon Law. *Juridical Scientific and Electronic Journal*. 2022. Issue 6. P. 42–46.

D. O. SAVCHENKO. DELEGATED JUSTICE TO THE ECCLESIASTICAL JUDICIARY IN THE MIDDLE AGES

The article is devoted to the study of the organization and functioning of delegated justice in the system of church justice in the Middle Ages. The evolution of the papal jurisdictional power and its application through the institute of delegated judges based on the collections of medieval decrees is analyzed. It was established that Roman law provided few clear instructions regarding the exercise of delegated jurisdiction, therefore, during the conduct of cases, many problems of judicial practice and judicial powers were solved thanks to the new decretal law. It was noted that decretals became an important link in the chain of papal jurisdiction as authoritative consultations or mandates for the conduct of cases, they were issued usually at the request of the plaintiff or his legal representative (proctor) and contained mandates for one or more local judges to hear the case, which was transferred to the appellate court jurisdiction of the pope. Since the pontificate of Innocent III (1198–1216), the papal office has introduced the practice of officially reading such decretal letters "in publica audientia" in the curia, so that those present in person or through a representative of the defendants have the opportunity to challenge the statement of claim, the case or the proposed judges. The author draws attention to the fact that the delegated judicial powers were a reflection of the supremacy of papal jurisdiction; each assignment was individual and specific, after the case was completed, the powers of the judges were terminated. The main elements of delegated jurisdiction are defined: 1) to summon plaintiffs and witnesses; 2) reach an amicable agreement between the parties; 3) pronounce a sentence and facilitate its execution. It is concluded that during the twelfth century, a European system of canon law arose, based on a single judicial process, the two institutional components of which were papal decrees and judges delegated by the Apostolic See.

Key words: Canon Law, Justice of Church, Ecclesiastical Courts, Papal Justice, Delegated Justice, Middle Ages.

Стаття надійшла до редколегії 4 жовтня 2024 року